

PANTAILA TXIKIAN

Gaizka Izagirre Brosa

Bilakaera

Zinemaren mundu zabala osatzen duten genero guztien artean, haxe izan liteke, ziu- rrenik, gehien mespretxatzen dena. Egia da urtero estreina- tzen diren telesailen artean, portzentaje oso altu bat izen- buru oso kaskarrei dagokiela, baina gainerako genero kon- kretuak banan-banan azter- tuz gero ez al da antzekoa gertatzen? Akziozko zenbat telesail aipagarri estreinatzen dira urtean zehar? Eta kome- dia erromantikoak?

Beldurra, urteen poderioz eta batez ere garai jakin ho- rren testuinguruaren arabera, eraldatzen joan den kontzep- tua izan da. “Godzilla” adibi- dez, Gerra Hotzaren garaian, eraso nuklearrarekiko zegoen beldurragatik sortutako iru- dia izan zen. Munstroak izan ziren hasieran, espirituak eta exorzismoak 70eko hamarka- dan, *slasher* eta serieko hil- tzaileak 80ko hamarkadan eta abar. Generoa munduan gertatzen zenaren eskutik zihoan, gizarteak zuen beldu- rra fikzio moduan gauzatzen zen, azken finean. Baina izen- buru horiek saltzeko behar horretan, promozio kanpai- nak sartzen hasi ziren.

Marketin kanpainak

2021era bueltatuz, eta adibide konkretuekin jarraitze aldera, eremu honetan azken biz- pahiru urteetan zalaparta gehien sortu duten filmak “Get out”, “It Comes at Night”, “Babadook”, “A Quiet Place”, “Us”, “Hereditary”, eta “IT” izan litezke. Pertsonalki, sen- tsazio berbera izan dut guz- tiekin. Film interesgarriak, bi- kainak batzuk, baina beldurraren alderdia nahiko

Beldurraren beldur?

«Urteko telesailik beldurgarriena», «sekulako beldurra pasatuko duzu», «AEBetan estreinatu zen eta zora- bioak eragin zituen»... amua heltzeko helburuz, azken urteetan genero honetako ekoizpen bat estreinatzen den bakoitzean, esaldi horiekin bonbardatzen gaituz- tela ohartuko zinen. Baina ez hori bakarrik, erabiltzen dituzten trailerrak ere ileak puntan jartzeko modukoak izaten dira. Behin telesaila estreinatu eta ikusten ditu- gunean ordea, ez al zaizue gertatu «ez zen hain bel- durgarria izan» edo «ez dut batere beldurrik pasatu» bezalako esaldiak jaurtitzea? Gaurkoan beldurraren inguruko hausnarketa txiki bat mahaigaineratu nahiko nuke, eta bidez batez, jakina, oso gomendagarriak diren sortzaile zein telesailak aipatu.

ahula –“Hereditary” eta “Ba- badook” salbu–. Hori bai, guz- tietan, saltzeko erabilitako es- trategia, berbera: «Urteko film beldurgarriena». Askok diote errua dela sorpresa gai- tasuna galtzen ari garela. Ikus-entzunezko edukiak gero eta gehiago, gero eta azkarra- go kontsumitzen ditugun mundu honetan, segundoero era guztietako irudi bortitzak irensten ditugulako batik bat. Gauza gutxik sortzen dute harridura gaur egun, eta are gutxiago beldurra, jakina. Baina nire ustez, beste alderdi batek du erru handiena: mar- ketin kanpainak.

Lehenik eta behin, filmak promozionatzeko erabiltzen dituzten trikimailuak iruzur- tiak iruditzen zaizkit. M. Night Shyamalan zinema zu- zendariak “The Village” eta “Lady In the Water” estreina- tu zituenean, adibidez, mila-

ka ikuslek alde egin zuten ha-serre bizian zinema aretoeta-tik. Baina errua ez zen zuzen-dariarena izan, trailerretan agindu zizkieten munstro eta ikarak inondik agertu ez iza-narena baizik. Oso erraza da *teaser* tranpati bat sortzea edo kartel deigarriak diseina-tzea jendea erakartzeko, bai-na gero zer? Epe luzera, dese-giten den zerbait da. Drama generoko filmak saltzeko “malkoak” saltzen ez badira, zergatik beldurrezkoekin sus-toak bai?

IZEN GOMENDAGARRIENAK

Mike Flanagan;
«The Haunting of
Hill House» eta
«Midnight Mass»

NETFLIX

Pantaila txikian azken urteo-tan lanean dabilen sortzaile-rik aipagarriena Mike Flana-gan estatubatuarra da, zalantzarik gabe. Pentsa no-raino heldu den beldurrareki-ko duen lanketa eta ezagutza, Salem hiri ezagunean jaiota-ko sortzaile honen lana Step-hen Kingek eta William Fried-kinek goraipatu baitute. Egile honek pantaila txikian egin duen lan guztia ikustea go-mendatzen dizuedan arren, bereziki bi izenburu iruditzen zaizkit txapela kentzeko mo-dukoak: “The Haunting of Hill House” maisulana eta aurten estreinatu duen “Midnight Mass”, biak Netflixen topatu-ko dituzue.

Nick Antosca;
«Channel Zero»
eta «Brand New
Cherry Flavor»

HBO eta NETFLIX

“Channel Zero” izeneko anto-logia fantastiko-beldurgarri honek, hiri-kondairen izu

unibertsala modu morboso eta oso eraginkorrean isla-tzen du. Nick Antoscaren ga-runetik sorturiko lau denbo-raldiek erakusten dute generoaren barruan dagoen egilerik onenetarikoa dela. Sortzaile berak aurten, “Brand New Cherry Flavor” telesail

sailkaezina ere estreinatu du. Ez da agian ikusle guztiek es-timatu edo gozatuko duten proposamena. Zerbait errea-lista edo sinesgarritasunaren aldeko hautua egiten duen te-lesail baten bila bazabiltza hobe duzu guztiz aldentzea. Ez erritmoa, ez elkarriketak,

ezta pertsonaien erreakzioak ere ez baitira batere errealis-tak. Bere arau propioei jarrai-tzen die eta bere kabuz eraba-kitzen du zer elementuri eman garrantzia eta zeri ez. Hori bai, joko horretan hasie-ratik sartuz gero eta arau ho-rien alde arraun egiten badu-zu –niri gertatu zaidana– harrapatuta geratuko zara. Zi-nema zuzendari izateko hau-tagaia den Lisa Nova da gure protagonista eta 1990eko Los Angelesen girotzen da trama nagusia. Horraino denak nahiko arrunta dirudien arren, naturaz gaindiko men-deku bidaia batean murgil-tzean guztia hankaz gora ge-ratuko da. Telesail apur bat surrealista, hipnotikoa eta ba-tez ere oso berezia.

«The Terror»

AMAZON

Franklingo espedizio galduari buruzko kontakizuna. «Royal Navy HMS Erebus» eta «HMS Terror» esplorazio polarreko itsasontzietako tripulazioak esploratu gabeko lurralde ba-tean barneratuko dira, ipar-mendebaldeko pasabidearen bila. Istripu baten eraginez, or-dea, itsasontziak izotzean ha-rrapatuta geratuko dira, izoz-tuta eta isolatuta. Atmosfera hotz eta itogarria erabiliz, bel-dur mota desberdinak narra-zio bakar batean biltzeko gai den ekoizpen bikaina da hona-koa, izuz eta edertasunez bete-riko istorio batera garamatza-na.

«American Horror
Story»

DISNEY +

Telesail antologikoa izanik kontuz proposamen honekin, denboraldi batzuk bikainak izan arren, besteak nahiko kaskarrak iruditzen baitzaiz-

kit. Ezin ukatu bestalde, bel-
durraren kontzeptua, esteti-
ka berezi eta boteretsu bati
uko egin gabe, oso telesail
gutxi ez bezala pantailara-
tzea lortu duela Ryan
Murphy zuzendariak. Denbo-
raldi bakoitzean testuinguru
zehatz bateko istorio bat
azaltzen dute. Lehen denbo-
raldia etxe batean dago giro-
tuta; bigarrena, zahar etxe
batean; hirugarrena, akelarre
baten inguruan; laugarrena,
zirku bati buruzkoa da; bos-
garrena hotel batean koka-
tzen da eta abar. Ausarta, ori-
ginala, estetikoki oso
ahaltsua baina irregular sa-
marra.

«Calls»

APPLE TV+

Proposamen originala, berri-
tzailea eta ausarta da. Ideia
erraza da, baina inola ere ez
sinplea. 13 eta 20 minutu ar-
teko bederatzi istorio dira
guztira, beldurra, thrillerra
eta suspensea uztartzen di-
tuztenak. Pertsona ezberdi-
nen arteko telefono deietan
oinarritzen dira kontakizu-
nak, baina erne, soilik soinu-
a entzuten delako telesail oso-
an zehar, ez dago irudirik. Ti-
ra, pantailan irudi batzuk ba-
daude, baina entzungai
ditugun elkarrizketa horiek
indartzeko eta biribiltzeko
sortu dituzten soinu-uhin
moduko batzuk dira, eta pro-
tagonisten elkarrizketen tes-
tuak ere irakurgai daude, bai-
na hori besterik ez. Esperimen-
tu aparta iruditu
zait. Murgiltze lan ikaraga-
rriaz ahalik eta gehien goza-
tzeko, aurikularrekin ikuste-
entzutea gomendatzen dizut.
Burmuinari eta ikusle bakoit-
zak erakutsi dezakeen irudi-
menari aurre egiten dion tele-
sail berezia.

«Marble Hornets»

YOUTUBE

Nolakoa izango litzateke “The
Blair Witch Project” filma,
gaurko mundu interaktiboan
filmatu izan balitz? “Marble
Hornets” telesailaren oso an-
tzekoa ziurrenik, websail ho-
nek *found footage* (aurkitu-
tako metrajea) errealizazio
estiloarekin jotzen baitu. Alex
Kralie “Marble Hornets”
izeneko bere lehen pelikula
filmatzen ari den zinema
ikaslea da. Bat-batean proiektu-
a amaitu gabe uztea eraba-
ki eta bere lagun Jayri graba-
tu duen guztia ematea
erabakitzen du, baldin eta
grabaturiko irudiak ikusten
ez baditu edo itzultzen saia-
tzen ez bada. Hain zuzen,
zinta horiek osatzen dituzte
websaileko atalak, «ENTRY»
izenekoak, eta 30 segundotik
15 minutura arte iraun deza-
ketenak.

«Historias para no dormir»

AMAZON

Narciso Ibañez Serradorrek
sortu, zuzendu eta aurkeztu
zuen Espainiako beldurrezko
telesail mitikoa. Edgar Allan
Poe edo Ray Bradbury bezalako
idazle ospetsuen kontakizunen
egokitzena, nahiz beste hain-
bat idazleren jatorrizko gidoiak
ere pantailaratzen ziren. Aitzin-
daria izan zen, garai hartan es-
painiar zineman edo telebistan
gutxi jorratzen baitzen beldu-
rezko generoa. Pantaila txikira
eramandako beldurrezko na-
rratiba, herrialde anglo-saxoie-
tan edo erdialdeko European oso
errotuta zegoen arren, apenas
tratatu baitzen Espainian. Iba-
ñez Serradorrek, *Luis Peñafiel*
ezizenarekin gidoiak egin, zu-
zendu eta idazteaz gain, atal ba-
koitza Rod Serling-ek “The Twi-
light Zone” telesailan edo
Alfred Hitchcock-ek “Alfred

Hitchcock Presents”-en estilora
aurkezten zituen.

«X- Files»

DISNEY +

Funtsean zientzia-fikzio eta
misteriozko ekoizpena izan
arren, egia da ez dela zehazki
beldurrezko telesaila, baina
atal konkretu batzuetan nera-
bezaroan sentitu nuen beldu-
rra oso ekoizpen gutxi sorra-
razi didatela aitortuko dizuet.
90eko hamarkadako telesail
arrakastatsu eta jarraitueneta-
koa izan zen, mundu osoan za-
le ugari izatearen ondorioz
kultuko telesail bilakatu den
arte. 217 atalen artean, beldu-
rezko antologia izaera besar-
katzen duten asko nabarmen-
duko nituzke; hala nola
Squeeze (1x03), The Host
(2x02), War of the coprophages
(3x12), Home (4x02), Chin-
ga (5x10), Field Trip (6x21), X-
Cops (7x12), Badlaa (8x10),

Scary Monsters (9x14) edo Fa-
miliar (11x08), adibidez.

«Chernobyl»

HBO

Baliteke beldurrezko telesail gi-
sa aipatzea apur bat zentzuga-
bea izatea baina HBO eta Sky-
ren telesail laburrak beldurraz
eta izuaz hitz egiten du, eta ja-
kin gabe ere hiltzen zaituen
etsai ikusezinaz. Pantailan ikus-
ten dugun guztia beldurgarria
eta lazgarria denik ez didazue
ukatuko. Bost atalez osatutako
telesail motz honek Sobietar
Batasunak 1986ko apirilean ja-
san zuen desastre ikaragarria
kontatzen du, AEBetako betau-
rrekoekin, jakina denez. Txe-
rnobylgo zentral nuklearrak ez-
tanda egin zuen egunean
bertan kokatzen gaitu lehen
ataletik bertatik, apurka trama
zientifiko-politikoaren korapi-
loak askatzen joateko. Hotzika-
rak sortzen dituen telesaila.